

Aanmelding niewsbrief

Meld u aan voor de nieuwsbrief!
Via de website [Bijscholingvmbbo.nl](https://bijscholingvmbbo.nl)
kunt u zich opgeven voor een
maandelijkse mailalert met
trainingen waar nieuwe data voor
gepland zijn. De mailing wordt per
rubriek verstuurd.

U kunt hierbij een keuze maken
voor welke rubrieken u een mailing
wilt ontvangen.

Wij hopen u met
deze service van
dienst te zijn.

**Het PTA als
hefboom voor
het gesprek over
kwaliteit.**

Meet Wilma

Wilma Bredewold (Kwartiermaker schoolexaminering) over examineren binnen het vmbo.

Hoe kun je met examinering het onderwijsleerproces en de inhoud gaan sturen? Die vraag intrigeerde kwartiermaker schoolexaminering Wilma Bredewold zó, dat ze in haar professionele leven verslingerd raakte aan het onderwerp examineren binnen het vmbo. Als kwartiermaker coördineert ze het aanbod, is ze één van de ontwikkelaars en verzorgt ze scholingen: “Niet alleen omdat het leuk is om voor een groep te staan, maar ook om voeling te houden met de praktijk.”

Het is 2016. De nieuwe profielen en keuzevakken - waarbij de laatste alleen met een schoolexamen worden afgerond - zijn net ingevoerd. Druk vanuit de inspectie is er nog niet. Tegen die achtergrond en met de ambitie om in gezamenlijke verantwoordelijkheid kwalitatief goede schoolexamens te maken ontstaat het idee om een bijscholingsaanbod te ontwikkelen. “Voor vmbo beroepsgericht was een dergelijk aanbod een nichegebied, terwijl daar juist veel uitdaging lag”, zegt Wilma. Een ontwikkelgroep Schoolexaminering met veelzijdige expertise ging enthousiast aan de slag om een passend cursusaanbod speciaal voor het beroepsgericht vmbo te ontwikkelen.

Koninklijke weg

Een van de eerste producten was de Kwaliteitscyclus schoolexaminering vmbo. Inmiddels verder doorontwikkeld, maar nog steeds de onderlegger voor alles wat met schoolexaminering te maken heeft. Volgens deze ‘koninklijke weg’ gaat een school eerst nadenken wat ze wil bereiken met toetsing en examinering, wat het doel en de functie van het schoolexamen is. Dat wordt vertaald in kaders die terugkomen in het PTA. “Zo maak je zichtbaar dat dat de basis vormt voor alles wat je verder onderneemt voor schoolexaminering”, vertelt Wilma.

In de eerste jaren van nieuw vmbo was er veel animo voor de vierdaagse leergang. Door de toegenomen aandacht van het ministerie en de inspectie voor kwaliteit van schoolexaminering veranderden de focus en de vragen van scholen naar ‘wat mag en moet’ rond het PTA en hoe daarin een kwaliteitsslag te maken, passend bij een beroepsgericht programma. Er is een kleine groep scholen vooraf al gemotiveerd om hun visie op goed beroepsgericht onderwijs te vertalen naar een goed toetsprogramma.

Inmiddels bestaat het bijscholingsaanbod schoolexaminering uit negen trainingen van een halve of een hele dag. Sommige met een bredere insteek op beleid, zoals de werkbijeenkomst ‘Basiskwaliteit

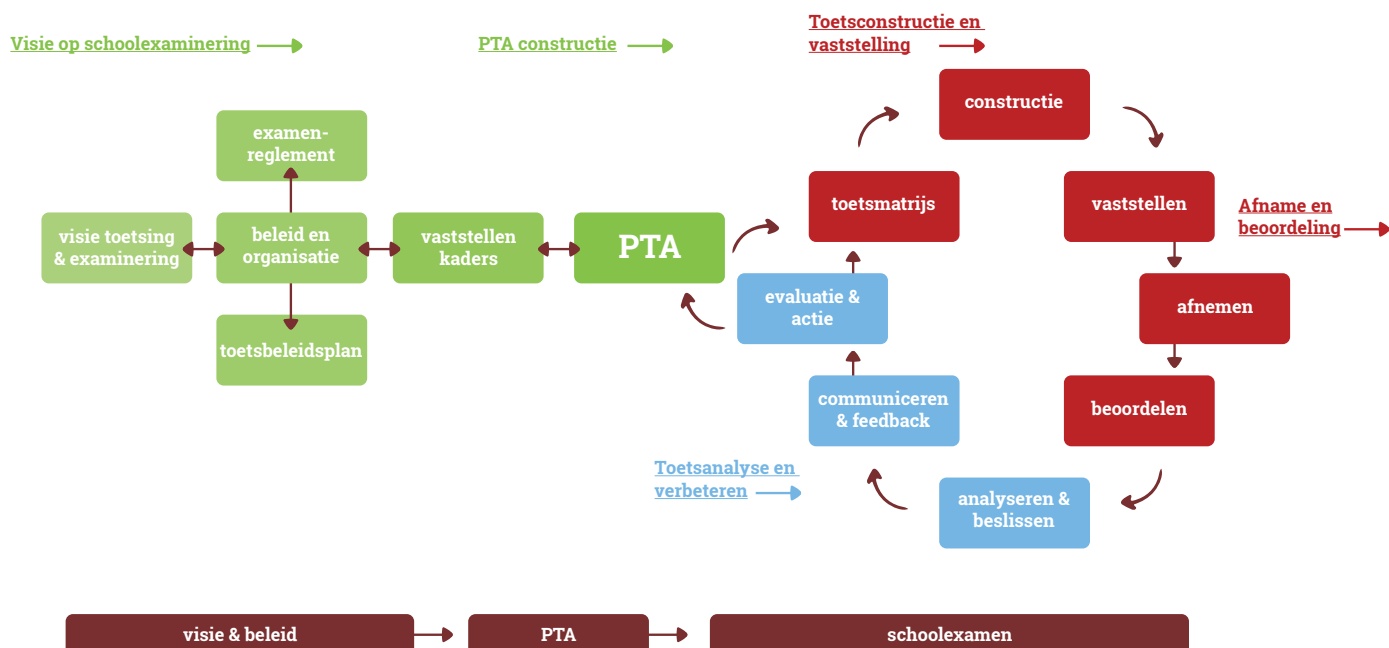
PTA-beleid op orde’ en de bijeenkomst ‘Examencommissie in ontwikkeling’ voor scholen die hun examencommissie nieuwe stijl met de benodigde expertise goed willen vormgeven. Andere trainingen zijn praktisch, gericht op het construeren en/of optimaliseren van een (nieuw) PTA of feedback op de SE-toetsen voor de avo- of beroepsgerichte vakken.

Schooleigen schoolexamens

Er is bepaald geen gebrek aan belangstelling voor de trainingen. “Scholen merken dat we hun taal spreken, de praktische vertaling kunnen maken en echt meedenken en -kijken hoe het er zou kunnen uitzien. Er zijn (online) trainingen met open inschrijvingen. Het merendeel van de trainingen wordt inmiddels incompany verzorgd. Logisch, want het heeft meerwaarde als een groep op school vanuit hetzelfde kader gaat denken. Als we op een school komen, maken we bijna altijd een tweeslag. Eerst een werkbijeenkomst basiskwaliteit met teamleiders en vakgroepvoorzitters waarin we hun kaders voor het PTA en hun overwegingen daarbij onder de loep nemen. ▶

Kwaliteitscyclus schoolexaminering vmbo

Soms is het PTA een lookalike geworden van het centraal examen, terwijl je graag 'schooleigen schoolexamens' naast het C(SP)E willen, met ruimte voor eigen keuzes. Tijdens zo'n bijeenkomst komen de deelnemers er vaak achter, dat er veel meer ruimte is bij het vormgeven van het schoolexamen/PTA dan gedacht. Meestal worden we teruggevraagd om in een training PTA-constructie op basis van de nieuwe kaders met docenten aan de slag te gaan."

"In het aanbod zijn er ook trainingen waarin de toetsconstructie en feedback op toetsen centraal staat, vervolgt ze. "We zeggen alleen altijd tegen een school, dat een goed PTA de basis vormt voor de vervolgstap naar het maken van een goede toets. Dan weet je immers pas wát je van het examenprogramma wilt examineren in het schoolexamen en welke toetsvorm het beste daarbij past." Lacht: "Wij zijn dus op een missie! Onze boodschap aan docenten is: 'Pak de ruimte, maak eigen keuzes en laat je niet gek maken om alleen maar toetsen op te nemen als voorbereiding op het CE."

"Pak de ruimte, maak je eigen keuzes en laat je niet gek maken."

Een grote opsteker is als docenten aan het einde van een trainingsdag (waar ze soms niet al te enthousiast aan begonnen) komen melden hoeveel ze eraan gehad hebben. Dat ze nieuwe mogelijkheden ontdekken, bijvoorbeeld dat een projectpresentatie ook een toetsvorm is. En het allerfijnste is dat men aan de hand van een thema als het PTA in gesprek gaat over goed onderwijs in de profielen.

Functioneel document

Terwijl we het PTA bekijken zetten we soms een aantal vakken bij elkaar, en vragen de docenten op te tellen hoeveel toetsmomenten een leerling heeft. Dan blijkt regelmatig dat het om véél toetsmomenten per vak gaat (bijvoorbeeld ruim 30 voor één profielvak); helemaal als je alle toetsen van alle examenvakken optelt. Dat zijn

Een visie op toetsing en examinering die samenhangt met de visie op onderwijs en leren, wordt een onderdeel van het onderwijsconcept van de school en zal versterkend werken op het realiseren van de onderwijsdoelen die een school voor ogen heeft.

óók allemaal lesuren! Zijn die allemaal nodig om als professional vast te kunnen stellen of deze leerling aan het eindniveau voldoet? Door het gesprek - binnen en buiten de vakgroep - krijgt de docent grip op kwaliteit en daardoor ontstaat er ruimte. Het gesprek maakt ook, dat docenten van verschillende profielen beter van elkaar weten wat ze doen en onderling gaan afstemmen. Daarmee wordt het vanuit het PTA duidelijker voor leerlingen wat er van ze verwacht wordt. Daar doen we het natuurlijk vooral voor! Maar ook voor beginnende docenten wordt het PTA een functioneel document. Docenten die voor andere toetsvormen hebben gekozen melden, dat ze daarmee ook zicht krijgen op andere talenten van leerlingen.

Door aan de achterkant te beginnen kun je sturend zijn op hoe je onderwijs vormgeeft. Voor veel docenten is dat een eye-opener: dat je niet start vanuit de methode en aan de slag gaat met hoofdstuk 1 tot en met 10, maar het examenprogramma erbij pakt, de leerdoelen bekijkt en - binnen 'wat moet en wat mag'- kunt bepalen wat jij als essentie van je vak je leerlingen wilt meegeven en waar je ze op wilt beoordelen. Zo bouw je je toetsprogramma, en pak je de ruimte die je als school hebt om een kwalitatief goed schoolexamen af te nemen naast het centraal examen. ■

Meer informatie over de
trainingen schoolexaminering?

